

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Yleisradion lausunto eurooppalaista medianvapaussäädöstä täydentävästä lainsäädännöstä (HE 32/2025 vp)

Yleisradio esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä eurooppalaista medianvapaussäädöstä täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 32/2025 vp) seuraavaa:

Yleistä

Yleisradio pitää eurooppalaista medianvapaussäädöstä (EMFA) tärkeänä riippumattoman median toimintaedellytyksiä Euroopan unionin tasolla suojaavana lainsäädäntönä. Medianvapaussäädöksen kansallisessa täytäntöönpanossa tulee keskittyä sen perimmäisten tavoitteiden eli mediapalvelujen moniarvoisuuden ja riippumattomuuden turvaamisen saavuttamiseen kunkin jäsenvaltion kansalliseen kontekstiin parhaiten sopivin keinoin.

Valtion mainonta

EMFAn 6 artikla velvoittaa myös Yleisradiota, koska Yle on EMFAn tarkoittama mediapalvelujen tarjoaja. Valtion ostamaa mainontaa koskeva artikla 6.1.d) ei käytännössä tule sovellettavaksi Yleisradioon mainonnan myyjän roolissa, koska Yle ei myy mainontaa Yle-lain 12 §:ssä säädetyn mainonnan kiellon takia.

Yle ostaa maltillisesti mainontaa eri mainosvälineistä. Yleisradion rooli mainonnan ostajana on linjattu hallituksen esityksen perusteluissa (s. 42-43) (alleviivaus tässä):

“Vakiintuneen käytännön mukaan on katsottu, että Yleisradion omistajaohjaus tapahtuu eduskunnan valitseman hallintoneuvoston toimesta Yleisradion julkisen palvelun yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi. Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) esitoissa on niin ikään todettu, että Yleisradio toimii eduskunnan valvonnassa ja vastuulla (HE 43/2005 vp, s. 17). Siten Sitran, Ulkopoliittisen instituutin ja Yleisradion voidaan katsoa olevan eduskunnan, eikä hallituksen suorassa tai välillisessä määräysvallassa, jolloin myös nämä jäisivät asetuksen 25 artiklan mukaisten velvoitteiden soveltamisalan ulkopuolelle.”

Edellä sanotusta seuraa, että valtion mainonnasta kertyvien mainostulojen ilmoittaminen ja toisaalta valtion mainonnan ostamiseen käytettyjen mainoskulujen ilmoittaminen eivät kumpikaan tule sovellettavaksi Yleisradioon. Yle ehdottaa, että valiokunta kirjaisi tämän mietintöönsä.

Lähdesuoja

Journalistinen lähdesuoja on välttämätön edellytys journalismin roolille yhteiskunnallisesti merkittävien kysymysten käsittelyssä ja myös väärinkäytösten paljastajana. Yle pitää ehdotettua lähdesuojaa koskevaa sääntelyä perusteltuna. EMFAn lähdesuojan henkilöpiiri on jonkin verran kansallista lainsäädäntöä laajempi. Ylen käsityksen mukaan tämä ei aiheuta varsinaisia ongelmia. Kun lähdesuojan sääntely jakautuu EMFAn myötä unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön, niin oikeudenkäymiskaareen ehdotettu informatiivinen viittaus EMFAan tukee sitä, että lähdesuojasäännöksiä soveltavat osaavat soveltaa molempia säännöksiä.

Mediamarkkinan keskittyminen

Valtioneuvoston vuonna 2024 julkaiseman tutkimusraportin¹ mukaan sanomalehdistön keskittyminen on Suomessa huomattavasti voimakkaampaa alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna. Raportin mukaan osassa maakunnista vallitsee käytännössä yhden lehtitalon monopoli. Ylen julkinen palvelu on keskeinen tiedonvälityksen moniarvoisuutta parantava tekijä myös alueilla, joilla paikallisuutisointi olisi muutoin liiaksi yhden yhtiön varassa.

Yleisradio Oy

Johanna Tuuri
Yhteiskuntasuhdepäällikkö

¹ Lehtisaari, ym. (2024) *Median keskittyminen ja mediasisältöjen moninaisuus Suomessa*. Saatavissa <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-168-1>>